

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

วันอังคารที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๙

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ	ประธานอนุกรรมการ
๒.	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายสรรพัชญ์ รัชตะวรรณ
อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด	อนุกรรมการ
๓.	ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นายสมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	อนุกรรมการ
๔.	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พล.ต.ต.คมกฤษ ไวสืข่าว
ผู้บังคับการกองคดีอาญา	อนุกรรมการ
๕.	ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นางสมฤดี ธีบุญศิริ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	อนุกรรมการ
๖.	ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นายพงศ์ธร ทองด้วง
ผู้อำนวยการส่วนนิติการ	อนุกรรมการ
๗.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางสาวนริศรา แดงไผ่
ผู้อำนวยการกองกฎหมายกระบวนการยุติธรรม	อนุกรรมการ
๘.	ผู้แทนสำนักงานประมาณ
นางสาวณัฐฐินี เกิดสุขคนธ์
นิติกรชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการ
๙.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	อนุกรรมการ

- นายธรรมบุญ เรืองดิษฐ์
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ของภาครัฐซึ่งเป็นกรรมการ
ในคณะกรรมการฯ อนุกรรมการ
ผศ.ดร.พรชัย วิสุทธิศักดิ์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๑๑. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์ของภาคเอกชนซึ่งเป็นกรรมการ
ในคณะกรรมการฯ อนุกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัชชญา ทองจันทร์
ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายบริหารคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
อนุกรรมการ
ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๓. ผู้แทนสภาพนายความ อนุกรรมการ
นายเกียรติศักดิ์ เหลืองอังกูร
อุปนายกฝ่ายช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม อนุกรรมการ
นายวัลลภ นาคบัว
๑๕. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและเลขานุการ
นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม
ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม
๑๖. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
๑๗. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวชีวรัตน์ สุ่มงคล
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
นิติราชการ
นายณัฐนันท์ สุวรรณมณี
ทนายความ
๒. นางสาวสาวิตรี ชำนาญกิจ
นิติราชการ
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสิริมาพร เพชรประไพ สำนักงานศาลปกครอง
๒. นางสาวปริญญช จริงจิตร สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. นางสาวปริญญช สันติวงษ์ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม เวลา ๐๙.๐๐น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ในฐานะประธานอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ได้กล่าวขอบคุณคณะอนุกรรมการฯ ทุกท่านที่เข้าร่วมการประชุม และแจ้งว่า การประชุมวันนี้จะเป็นการพิจารณาผลของการนำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ที่เหมาะสมต่อไป และควรนำกรณีศึกษาของนายสมคิด พุ่มพวง มาพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ประธานอนุกรรมการฯ ได้แจ้งการแต่งตั้งนายณัฐนันท์ สุวรรณณี หนายความ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุมและแจ้งเวียนให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยในเบื้องต้นไม่มีอนุกรรมการท่านใดขอแก้ไขรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

ความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้
ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนา
กฎหมายและการบังคับใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การจัดการข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำผิดในกรณีทั่วไป: นำเสนอที่ประชุม
ในระเบียบวาระการประชุมที่ ๔ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ.

๒. **ความคืบหน้าการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานการณ์ความเชื่อมั่นของประชาชน**
ต่อกระบวนการยุติธรรม : คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและบังคับใช้ได้ให้ความเห็นชอบแนวทางการ
แก้ไขสถานการณ์ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ และ
คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒
ประกอบไปด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ การยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อ
เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนส่วนที่ ๒ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและ
กระบวนการยุติธรรมขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและตรงกลุ่มเป้าหมาย (Lack of Basic
Understanding) และส่วนที่ ๓ การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารด้าน
กระบวนการยุติธรรมหรือคดีที่ได้รับความสนใจเป็นการเฉพาะ(Specific Case) โดยความคืบหน้าการดำเนินงาน
ดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน ดังกล่าวพร้อม
รายงานฉบับสมบูรณ์ รวมถึงโครงการหรือแผนปฏิบัติการแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและครบถ้วน
เพื่อให้หน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำรายงานไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ได้ โดยเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒
นายกรัฐมนตรีได้รับทราบผล การดำเนินงานและมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความเชื่อมั่นที่สำคัญประการหนึ่งคือการมีเครื่องมือวัดความ

เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมที่มีมาตรฐานและมีความต่อเนื่องเพื่อนำมาสู่การแก้ไขปัญหา ความเชื่อมั่นของประชาชนที่ถูกต้องและตรงประเด็น ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายได้ พัฒนาเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมเรียบร้อยแล้ว โดยมีกรอบแนวคิด และ ประเด็นข้อคำถามของเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม ภายใต้กรอบแนวคิด ๓ เรื่อง คือ ๑. ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม ๒. ความเชื่อมั่นต่อ การให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และ ๓. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

สำหรับการเก็บข้อมูลและการนำเครื่องมือไปใช้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ประเมิน ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ เห็นควรให้มีการกำหนดวงรอบการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการ ยุติธรรมปีละ ๑ ครั้ง โดยรายงานผลในทุกเดือน เมษายนของทุกปี เพื่อนำข้อมูลความเชื่อมั่นไปพัฒนาการ ดำเนินงานและวางแผนการจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป ทั้งนี้ ในระยะเริ่มต้นของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๓ โดยได้กำหนดพื้นที่สำรวจ จำนวน ๗ ภาค ทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคใต้ชายแดนใต้ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๐๐ คน จาก ๗ ภูมิภาค ภูมิภาคละ ๒๐๐ คน โดย จะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป และเฉลี่ยสัดส่วนอายุให้มีความหลากหลายแต่ละช่วงวัยในจำนวน ที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ จะต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยติดต่อ/รับบริการในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๗๐๐ คน และกลุ่มที่ไม่เคยติดต่อ/รับบริการในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๗๐๐ คน ทั้งนี้ ระยะเวลาที่เคยติดต่อ/รับบริการในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมต้องไม่เกิน ๕ ปี และสถานะการ มาติดต่อ/รับบริการ ต้องประกอบไปด้วย ผู้มาติดต่อ/รับบริการโดยตรง (ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด) และผู้มา ติดต่อ/รับบริการโดยอ้อม (ญาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย) สำหรับการดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ ฝ่ายเลขานุการฯ จะได้ติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานและรายงานให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง

๓ . การสนับสนุนการดำเนินงานด้านกฎหมายของคณะกรรมการปฏิรูป ประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม : การประชุม กพยช. ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ได้รับทราบ แนวทางการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมภายใต้กรอบการขับเคลื่อนภารกิจ ของ กพยช. และรับทราบการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

๓.๑ การจัดทำกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีกฎหมายที่ต้องดำเนินการจัดทำตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่และ แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๔๑ ฉบับ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการ โกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติ เจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ และ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๒ การดำเนินกิจกรรมตามแผนการปฏิรูปประเทศที่มีความจำเป็นเร่งด่วน (Quick Win) ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีกิจกรรมสำคัญมีจำนวน ๔ โครงการ ได้แก่

(๑) โครงการรับแจ้งความทุกท้องที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการ กิจกรรมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว โดยได้มีหนังสือเวียนเรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษใน ความผิดอาญานอกเขตอำนาจพนักงานสอบสวน ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ และ เรื่องซักซ้อมการปฏิบัติใน

การรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจพนักงานสอบสวนซึ่งครอบคลุมการดำเนินการ
โครงการรับแจ้งความทุกท้องที่แล้ว

(๒) โครงการหำนำผู้ต้องหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติมีระเบียบว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว
การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชนและการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๖
เพื่อดำเนินการตามโครงการดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

(๓) โครงการปล่อยชั่วคราวในวันหยุดราชการ สำนักงานศาลยุติธรรมได้มี
หนังสือแจ้งระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการเปิดทำการศาลและพิจารณาคำร้องขอปล่อย
ชั่วคราวในวันหยุดราชการ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

(๔) โครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ปัจจุบันสภาพทนายความ
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเบื้องต้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อจัดทนายความอาสาปฏิบัติ
หน้าที่บริการให้คำปรึกษากฎหมายแก่ผู้ต้องหา ผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปประจำสถานีตำรวจวันละ ๑ คน
เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ปฏิบัติงานตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ทุกวันโดยไม่มีวัน
วันหยุดราชการ ประจำสถานีตำรวจ ๑๕๐ สถานี แบ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจนครบาล ๑ - ๙
จำนวน ๓๕ สถานี / สถานีตำรวจภูธร ๑ - ๙ จำนวน ๑๑๕ สถานี โดยผลการดำเนินโครงการทนายความอาสา
ประจำสถานีตำรวจตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ - วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ รวม ๕๒ วัน มีประชาชน
เข้ามาขอรับคำปรึกษากฎหมายทางคดีแพ่งจำนวน ๓,๕๒๔ เรื่อง/ คดีอาญาจำนวน ๒,๐๘๐ เรื่อง และคดีอื่น ๆ
จำนวน ๕๒๕ เรื่อง รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖,๑๒๙ เรื่อง สำหรับปีงบประมาณ ๖๓ ปัจจุบันได้รับการสนับสนุน
งบประมาณพลางก่อนเพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวให้เกิดความต่อเนื่อง

**๔. การเร่งรัดการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายคณะอนุกรรมการ
พัฒนากฎหมายและบังคับใช้ได้เคยให้ความเห็นชอบกรอบแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนากฎหมายและ
การบังคับใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑ การพัฒนากฎหมายด้านกระบวนการ
ยุติธรรมให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ประเทศ ด้านที่ ๒ การพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อให้เกิด
ประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมาย ด้านที่ ๓ แนวทาง การเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้และสร้าง
วัฒนธรรมการยอมรับกฎหมายให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ และด้านที่ ๔ การบูรณาการงบประมาณ
ด้านพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดย ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เคยรายงานผลการดำเนินงานให้
คณะอนุกรรมการฯ ทราบไปแล้วในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้
ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ในส่วนที่ฝ่ายเลขานุการฯ
เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ดังนี้**

**ด้านที่ ๑ การพัฒนากฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย
สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ** โดยมีกลไกหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมายและ
การประเมินผลกฎหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment :
RIA) และการประเมินกฎหมายและติดตามการประเมินผล (Law Enforcement Indicators : LEI) ทั้งนี้การ
พัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและการติดตามการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement Indicators :
LEI สำนักงานกิจการยุติธรรมได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองประเมินกฎหมาย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ทดลอง
ใช้กับพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ทดลองใช้กับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานใน
คดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะนำไปทดลองใช้กับพระราชบัญญัติการบริหารงานยุติธรรม

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

ด้านที่ ๓ แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้และสร้างวัฒนธรรม

การยอมรับกฎหมายให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการเผยแพร่ด้านกฎหมาย ได้ดำเนินการใน ๒ แนวทาง คือ ๑. การพัฒนาระบบการเผยแพร่กฎหมายแบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ชื่อ “รู้กฎหมาย” (<http://lamp.oja.go.th>) และ การพัฒนา Application “Law man” หรือ “ผู้ใหญ่ลอร์” และ ๒. การพัฒนาระบบการเผยแพร่กฎหมายแบบออฟไลน์ โดยการจัดทำชุดความรู้ในการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในลักษณะ Box set โดยปัจจุบันเว็บไซต์รู้กฎหมายได้ทำการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษานับตั้งแต่มีมติ ครม. วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ Info graphic คลิปวิดีโอ เสียงบรรยายกฎหมาย วารสารทางกฎหมาย และชุด Box set ได้แจกจ่ายไปยังสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ และปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้กำหนดแผนงานการเผยแพร่และสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเพิ่มเติมด้วย โดยจะมีการพัฒนาสื่อในลักษณะ คู่มือประชาชนเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน การพัฒนาสื่อความรู้รูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่กฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผล การสำรวจกฎหมายที่ประชาชนอยากรู้ วิธีการหรือช่องทางในการสื่อสารให้ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติม การพัฒนาเว็บไซต์ “รู้กฎหมาย” และการพัฒนา Application “Law Man”

ประเด็นอภิปราย

๑. การรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานการณ์ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ควรมีการวัดที่มีความถี่มากขึ้นกว่าปีละครั้ง เนื่องจากสถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรมมีการเปลี่ยนแปลงและมักส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของกระบวนการยุติธรรมได้ตลอดเวลา จึงควรวัดให้ถี่มากขึ้นเป็นรายไตรมาสเพื่อให้ทราบสถานะปัจจุบันของกระบวนการยุติธรรม สำหรับการรายงานสถานการณ์เมื่อได้ข้อมูลแล้วควรนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตัวเลขหรือกราฟเพื่อความชัดเจน และเห็นแนวโน้มของกระบวนการยุติธรรม และสามารถนำไปใช้ในการปรับตัวหรือดำเนินการแก้ไขปัญหาในแนวทางที่ถูกต้องต่อไปในส่วนของพัฒนาโลกหรือเครื่องมือในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารด้านกระบวนการยุติธรรมหรือคดีที่ได้รับความสนใจเป็นการเฉพาะ (Specific Case) ยังไม่มีความคืบหน้าที่ชัดเจน ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญ เพราะกลไกนี้จะเป็นกระบวนการสำคัญในการสื่อสารความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสถานการณ์ในกระบวนการยุติธรรม โดยในประเด็นนี้ นายวัลลภ นาคบัว อนุกรรมการ ได้เรียนให้ที่ประชุมทราบว่า การดำเนินการในภาพรวมของประเทศจะมีการตั้งทีมงานระดับโฆษกของทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นโฆษกกระทรวง โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม รวมถึงสำนักงานอัยการสูงสุดโดยการดำเนินงานจะมีลักษณะของการปฏิบัติการสารสนเทศ (Information Operation : IO) โดยโฆษกกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม IO ด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นการดำเนินงานเชิงรับในกรณีมีคดีที่ได้รับความสนใจจะมีกระบวนการให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม ควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการสื่อสารข้อมูลที่คลาดเคลื่อนแก่ประชาชน

๒. การรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและรายงานให้มีความชัดเจนว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และในกรณีของโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จควรมีการรายงานในลักษณะของการประเมินผลว่าประสบความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการรายงานให้แสดงเป็นรูปภาพหรือกราฟจะให้เห็นผลการดำเนินงานที่มีความชัดเจนขึ้น

มติที่ประชุม รับทราบและมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. การนำเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมไปสำรวจความเชื่อมั่น ควรเพิ่มวงรอบในการวัดให้ถี่ขึ้นกว่าปีละครั้ง โดยอาจพิจารณาวัดเป็นรายไตรมาส เพื่อให้ทราบสถานการณ์ความเชื่อมั่นเป็นระยะ

๒. การรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานควรสะท้อนผลการดำเนินงานที่สำคัญเป้าหมาย ผลผลิต โดยอาจแสดงเป็นรูปภาพหรือกราฟจะทำให้เห็นผลการดำเนินงานที่มีความชัดเจนขึ้น

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ.

ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ และมอบหมายให้มีการศึกษาและพิจารณาเพิ่มเติมร่างในเรื่องนายทะเบียนที่จะทำหน้าที่ในการจัดการข้อมูล การเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม การกำหนดฐานความผิดร้ายแรงที่จะให้มีการเปิดเผย การกำหนดระยะเวลาที่จะให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม รวมถึงพิจารณาความจำเป็นในการบัญญัติบทกำหนดโทษและบทเฉพาะกาล เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ศึกษากฎหมายและข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการจัดการข้อมูล ประวัติอาชญากรรม การเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม การกำหนดฐานความผิดร้ายแรงที่จะให้มีการเปิดเผย การกำหนดระยะเวลาที่จะให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม การกำหนดบทกำหนดโทษและบทเฉพาะกาล ตามที่คณะอนุกรรมการฯ มอบหมายเรียบร้อยแล้ว และได้มีการนำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ไปรับฟังความคิดเห็นตามที่คณะอนุกรรมการฯ ได้มอบหมาย โดยขอเสนอใน ๒ ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ตามมติที่ประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีดังนี้

๑. เพิ่มเติมนิยามคำว่า “นายทะเบียน” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมและให้หมายความรวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม **และนิยามคำว่า “หน่วยงานภาครัฐ”** หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หน่วยงานอิสระของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคุณสมบัติ เพื่อแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตด้วย (มาตรา ๕)

๒. เพิ่มเติม หมวด ๑ การจัดการประวัติอาชญากรรมและนายทะเบียน กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีหน้าที่และอำนาจในการรวบรวม จัดเก็บ ไม่เปิดเผย ไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม แก้ไขปรับปรุงประวัติอาชญากรรม ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ จัดให้มีระบบรักษาความลับและความปลอดภัย รวมทั้งระบบป้องกันมิให้ประวัติอาชญากรรม ถูกแก้ไข ทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยไม่ชอบหรือโดยไม่ได้รับอนุญาต พร้อมทั้งกำหนดให้มีนายทะเบียนคนหนึ่งทำหน้าที่จัดการประวัติอาชญากรรม และมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอเปิดเผยหรือไม่ให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรม โดยคำสั่งของนายทะเบียนให้เป็นที่สุด (มาตรา ๗ และมาตรา ๘)

๓. ปรับปรุง หมวด ๒ การเปิดเผยประวัติอาชญากรรม กำหนดให้สามารถเปิดเผยประวัติอาชญากรรมเฉพาะบุคคลผู้เป็นเจ้าของประวัติ หรือต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตโดยให้ร้องขออนุญาตนายทะเบียน และปรับปรุงการกำหนดฐานความผิดโดยจัดกลุ่มฐานความผิดที่ต้องมีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมให้มีความชัดเจนขึ้น เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งกระทำโดยเจตนา ช่มชู้กันกระทำชำเรา กระทำอนาจารเฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี สู้ลามกอนาจารเด็ก ความผิด

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ความผิดตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะเป็นการกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี ปล้นทรัพย์และชิงทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ฉ้อโกงประชาชน ความมั่นคงในราชอาณาจักร การก่อการร้าย ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะการผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออก ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เป็นต้น (มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และ มาตรา ๑๑)

๔. ปรับปรุง หมวด ๓ การไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรม กำหนดห้ามมิให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมในกรณี เช่น เจ้าของประวัติซึ่งได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน พันระยะเวลาห้าปีนับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษา และศาลมีคำพิพากษาในความผิดที่กระทำความผิดโดยประมาท ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมถึงให้เจ้าของประวัติมีสิทธิปฏิเสธถึงการมีอยู่ของประวัติอาชญากรรมของตนได้(มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓)

๕. ปรับปรุง หมวด ๔ บทกำหนดโทษ กำหนดให้ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลและนำไปใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมของเจ้าประวัติอาชญากรรมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบคุณสมบัติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดีของศาลการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ โดยประการที่น่าจะทำให้เจ้าของประวัติเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๔)

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและผลการรับฟังความคิดเห็น

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปรับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ โดยมี การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะผ่านเวทีการสัมมนาให้ข้อเสนอแนะผ่านแอปพลิเคชัน slidoและการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ไปรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย (www.lawamendment.go.th)และเว็บไซต์ของสำนักงานกิจการยุติธรรม (www.oja.go.th) โดยกำหนดระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ ๑ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ พร้อมทั้งการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form และมีการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางอื่น ๆ โดยสรุปข้อมูลและประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

๑. การสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๘๐ คน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๕๔ คน โดยแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางเวทีการสัมมนา จำนวน ๙ คน แอปพลิเคชัน (Slido) จำนวน ๑๖ คน แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวน ๒๙ คน

๒. การรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ระหว่างวันที่ ๑ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ มีประชาชนเข้าไปดูในเว็บไซต์ที่เปิดรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๖๔๗ ครั้ง และได้แสดงความคิดเห็นผ่านระบบ Google Form จำนวน ๑๗ คน ซึ่งเว็บไซต์ที่เปิดรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย (www.lawamendment.go.th) มีประชาชนเข้าไปดูจำนวน ๕๙๑ ครั้ง และมีการ Download เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒๑๑ ครั้ง ประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. จำนวน ๑๑๕ ครั้ง

และรายงานผลการศึกษาประกอบร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรมพ.ศ. จำนวน ๙๖ ครั้ง และเว็บไซต์ของสำนักงานกิจการยุติธรรม(www.oja.go.th) มีประชาชนเข้าไปดูจำนวน ๕๖ ครั้ง

๓. การรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความเห็นผ่านทางโทรศัพท์ จำนวน ๑ คน และมีการเข้าพบเพื่อให้ความเห็น จำนวน ๑ คน

ทั้งนี้ จากการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ผ่านช่องทางต่าง ๆ พบว่า ในหลายประเด็นคำถามเป็นประเด็นที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ได้มีการพิจารณาเรียบร้อยแล้ว แต่มีประเด็นบางเรื่องซึ่งเป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจ ซึ่งเห็นควรจะได้มีการนำเสนอให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยได้มีการเสนอความคิดเห็น จำนวน ๑๐ ประเด็นหลัก เป็นประเด็นที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เคยมีข้อพิจารณาแล้วและยังมิได้มีการพิจารณา

ประเด็นที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เคยมีข้อพิจารณาแล้ว

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ความเหมาะสมในการกำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม”

(๑) ควรให้ครอบคลุมกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ด้วย

(๒) ไม่ควรใช้คำว่า “อาชญากรรม ” แต่ควรใช้คำว่าประวัติผู้ต้องคำพิพากษาในคดีอาญา เนื่องจากมีลักษณะเหมือนเป็นการกระทำผิดในคดีร้ายแรง

๒. ความเหมาะสมของการกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการประวัติอาชญากรรม

(๑) การกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรม โดยอ้างอิงคำพิพากษาว่ามาจากสำนักงานศาลยุติธรรมอาจไม่เหมาะสมเพราะสำนักงานศาลยุติธรรมมีภารกิจจำนวนมาก ดังนั้น กฎหมายประวัติอาชญากรรมที่กำหนดหน่วยงานใหม่มารับผิดชอบจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ ควรศึกษารายละเอียดกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นกระบวนการ และพิจารณาว่ากระเปียบใดที่ไม่เหมาะสม หรือหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันมีสิ่งใดที่ต้องแก้ไข ควรเสนอแนะหรือนำปัญหามาพิจารณาแก้ไข มีการบูรณาการข้อมูลและแก้ไขปัญหาปัจจุบัน และปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) การจัดทำ การจัดเก็บ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิด ควรแยกออกจากกระบวนการตัดสินหรือศาลหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตัดสินความผิด เนื่องจากเป็นงานเกี่ยวกับการตัดสินผู้กระทำความผิดโดยตรง ควรให้หน่วยงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินการกระทำความผิดของบุคคลดำเนินการแทน เพื่อมิให้มีการครหาในการจัดทำประวัติการกระทำความผิดว่ามี การลบ การแก้ไข หรือแต่งเติมโดยมิชอบ

(๓) การจัดทำทะเบียนประวัติอาชญากรรมควรแบ่งเป็น ๒ แฟ้ม โดยที่แฟ้มหมายเลข ๑ เป็นแฟ้มที่บันทึกประวัติอาชญากรรมทุกรายที่ปกปิดความลับให้เฉพาะหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเข้าถึงได้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี และลบไม่ได้แบบที่เป็นอยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรรมของไทยในปัจจุบัน และแฟ้มหมายเลข ๒ เป็นแฟ้มที่เปิดเผยที่บันทึกประวัติอาชญากรรมทุกรายเช่นกัน แต่ในแฟ้มหมายเลข ๒ นี้ กฎหมายจะเปิดโอกาสให้บุคคลเป็นผู้เคยกระทำความผิดและพ้นโทษแล้วเป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดสามารถร้องขอล้างมลทินโดยการยื่นคำร้องไปที่ศาล และให้ศาลพิจารณาออกคำสั่งล้างมลทิน เพื่อนำคำสั่งล้างมลทินไปลบชื่อออกจากทะเบียนประวัติอาชญากรรมในแฟ้มหมายเลข ๒ ได้ และให้ทนายความดำเนินการได้ หากคนร้องขอไม่มีทุนทรัพย์ก็อาจจะให้สำนักงานอัยการเป็นศูนย์ในการช่วยเหลือเพื่อเปิดโอกาสคนที่กลับตัวคืนแก่สังคมต่อไปได้

๓. ความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่กำหนดให้รับผิดชอบในการจัดการทะเบียนประวัติอาชญากรรม และมีอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอเปิดเผยหรือไม่ให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรม

(๑) นอกจากเลขที่การสำนักงานศาลยุติธรรมแล้ว การกำหนดหรือมอบหมายให้ผู้มีหน้าที่ ควรพิจารณาในระดับเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือในระดับอำนวยการสูงขึ้นไปสามารถพิจารณาได้ เพื่อป้องกันการได้มาซึ่งข้อมูลจากบุคคลหรือวิธีการอื่นใดอันมิชอบ

๔. ควรกำหนดหลักการขอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมของหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณารับบุคคลเข้าทำงานหรือไม่

(๑) ควรกำหนดอย่างยิ่ง เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่ปรากฏว่าให้สิทธิเอกชนขอข้อมูลในหมวด ๒ ได้ โดยกำหนดให้ชัดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานว่ากระทำผิดข้อหาใดถือเป็นภัยต่อสังคมหรือสถานที่ทำงานนั้น ๆ

(๒) ควรกำหนดให้เปิดเผยกับภาคเอกชนในงานบางลักษณะที่จำเป็นและละเอียดอ่อน และควรกำหนดตำแหน่งงานและลักษณะให้ชัดเจนเพื่อความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม เช่น การรับจ้างเลี้ยงเด็ก

(๓) ควรเปิดเผยเป็นหลักและต้องมีการเปิดเผยต่อภาคเอกชนด้วย

๕. ความเหมาะสมของกำหนดเวลาในการไม่ให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมเมื่อพ้นระยะเวลา ๕ ปี นับแต่พ้นโทษตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๑) การกำหนดระยะเวลา ๓ - ๕ ปี น่าจะเหมาะสม หรือมีการพิจารณาในฐานความผิดเป็นราย ๆ ไป เช่น กรณีข้อเท็จจริงที่มีการชำระคืนทรัพย์สินและถอนคำร้องทุกข์ไปแล้ว ซึ่งเป็นความผิดที่ยอมความกันได้ อาจจะมีการพิจารณาระยะเวลาดังกล่าวตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพียง ๓ ปี ก็น่าจะเหมาะสม

๖. ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่ผู้ที่เคยกระทำผิดได้มีโอกาสกลับตัวและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นได้หรือไม่

(๑) พระราชบัญญัตินี้เน้นไปที่ความผิดที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วเท่านั้น กรณีข้อมูลความผิดที่สิ้นสุดในชั้นตำรวจ ก็เป็นข้ออ้างของนายจ้างไม่จ้างงานได้เช่นกัน

ประเด็นที่คณะกรรมการฯ ยังมิได้มีการพิจารณา

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำประวัติอาชญากรรม

(๑) มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำประวัติอาชญากรรม แต่ควรเป็นอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ความเหมาะสมในการกำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม”

(๑) ควรขยายนิยามถึงการเก็บประวัติอาชญากรรมที่อยู่ในกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๒) คำว่า “คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายถึง การไม่รวมประวัติระหว่างการถูกดำเนินคดี และยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีศาลลงโทษในศาลชั้นต้นแต่ได้ยกฟ้องในที่สุด ทำให้ข้อมูลประวัติในศาลชั้นต้นที่ถูกลงโทษเปิดเผยได้ รวมถึงไม่คุ้มครองถึงการเปิดเผยในชั้นที่ยังไม่ถึงที่สุด ส่งผลให้การเปิดเผยผลคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดไม่ถือเป็นการเปิดเผยประวัติอาชญากรรม ตามร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. มาตรา ๑๔ จึงลงโทษไม่ได้

๓. ความเหมาะสมของการกำหนดฐานความผิดที่จะต้องเปิดเผยประวัติอาชญากรรม
ตลอดโดยไม่มีข้อยกเว้น

(๑) กรณีมาตรา ๑๑ (๒) ฐานข่มขืนกระทำชำเรา ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้
จึงรวมถึงกรณีการกระทำต่อคู่สมรสด้วย ซึ่งกรณีการข่มขืนระหว่างคู่สมรส อาจไม่ได้เป็นลักษณะของความเป็น
อาชญากรที่ต้องเข้ากรณีให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดเพราะยังมีลักษณะของความเป็นครอบครัว
ดังนั้น ควรให้มีการยกเว้นการข่มขืนกรณีนี้หรือไม่ กรณีดังกล่าวอาจใช้การกำหนดความหนักเบาของการ
กระทำผิดตามแนวทางของต่างประเทศแทน

(๒) ร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๑ (๓) ความผิดฐานกระทำอนาจารเฉพาะเป็น
การกระทำกับเด็กอายุยังไม่เกินสิบแปดปี อาจต้องมีการกำหนดความหนักเบาหรือไม่ เพราะกรณีนี้สามารถ
เกิดขึ้นได้ง่ายโดยเฉพาะกรณีที่เป็นคู่รักกัน และศาลมักลงโทษกรณีพรากรผู้เยาว์เพื่อการอนาจารอยู่บ่อยครั้ง
กรณีนี้เห็นด้วยแต่ก็ควรมีการคำนึงถึงระดับความร้ายแรงในความผิดเกี่ยวกับเพศเช่นกัน

(๓) ร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๑ (๑๒) กรณีประวัติอาชญากรรมที่ต้อง
เปิดเผยตลอดเห็นด้วยกับการกำหนดให้เปิดเผยเฉพาะกรณีผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออกยาเสพติด
แต่กรณี“จำหน่าย” ควรมีการกำหนดความหนักเบาหรือไม่ เพราะหากเป็นการจำหน่ายในปริมาณน้อยอาจเป็น
กรณีเกิดจากความหลงผิดไม่ใช่การทำให้เป็นอาชีพ ซึ่งไม่ควรจัดอยู่ในระดับความร้ายแรงที่เท่ากัน

(๔) หลักการและเหตุผลของการที่จะต้องเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดย
ไม่มีข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๑ นั้น ไม่ควรคำนึงถึงจากฐานความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะคำนึงถึงเรื่องการ
กระทำผิดซ้ำด้วย หากมิใช่เป็นการกระทำผิดซ้ำหรือการกระทำผิดอีกก็ควรปกปิดเป็นหลัก แต่ถ้า
กรณีเป็นการกระทำผิดซ้ำหรือการกระทำผิดอีก จะใช้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดยไม่มี
ข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๑ ก็ได้ชัดเจนแต่อย่างใด

๔. บทกำหนดโทษมีความเหมาะสมและครอบคลุมหรือไม่

(๑) ควรกำหนดให้มีโทษปรับเท่านั้น เพราะมีลักษณะความผิดหมิ่นประมาทอยู่แล้ว

(๒) ควรเพิ่มโทษกรณีที่มีการนำไปใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมนั้นเป็น
การกระทำโดยเป็นการโฆษณาต่อประชาชนทั่วไป

(๓) ควรกำหนดโทษเพื่อมิให้กระทำผิดซ้ำ

ประเด็นอภิปราย

๑. การกำหนดนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม”

(๑) เมื่อนิยาม “ประวัติอาชญากรรม” ในร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ไม่ครอบคลุมถึง
ข้อมูลที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดี จึงมีข้อพิจารณาว่าการพิจารณาเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมถึง
จะเป็นไปตามกฎหมายใด ดังนั้น การกำหนดนิยามจึงควรระบุให้ชัดเจน ให้มีความเชื่อมโยงกับข้อมูลที่อยู่ใน
การดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม
โดยประเด็นนี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า เจตนารมณ์ ที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เห็นชอบร่วมกันมาโดยตลอด
คือ เมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ การเปิดเผยประวัติอาชญากรรมจะกระทำมิได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด
เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นให้มีการเปิดเผยได้ ดังนั้น หากเป็นข้อมูลในระหว่างดำเนินคดีที่อยู่ในความครอบครอง
ของหน่วยงาน ซึ่งยังไม่ใช่ประวัติอาชญากรรม หรือข้อมูลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดที่อยู่ในความครอบครอง
ของหน่วยงาน ไม่ว่าหน่วยงานใดก็ไม่สามารถเปิดเผยได้ เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนใน
กระบวนการยุติธรรม

(๒) คำนียามของประวัติอาชญากรรมปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าประวัติอาชญากรรมหมายถึงความตามร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. หรือหมายถึงความตามกฎหมายฉบับอื่น ดังนั้น การกำหนดคำนียาม “ประวัติอาชญากรรม” ควรมีการระบุให้ชัดเจนเพื่อให้มีความแตกต่างกับนิยามคำว่า “ประวัติอาชญากรรม” ในกฎหมายอื่น ๆ และควรระบุให้ชัดเจนว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่รวมถึงคดีที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดี และควรระบุถึงความเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาด้วย

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งไม่มีข้อห้ามเปิดเผยสำหรับหน่วยงานที่จัดเก็บและสามารถนำไปใช้กับหน่วยงานของตนเองได้ แต่ไม่สามารถนำไปใช้และเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกเว้นแต่เพื่อการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ หากกฎหมายแต่ละฉบับ บัญญัติในลักษณะที่แตกต่างกันจะมีผลต่อแนวทางการปฏิบัติ ดังนั้น ต้องมีการบัญญัติในลักษณะที่สอดคล้องกันและควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าหน่วยงานอื่นที่จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไม่ให้มีการเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๔) ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. มาตรา ๔บัญญัติไม่ให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรม แต่ลักษณะของการบัญญัติไม่มีการเชื่อมโยงกันในกรณีหน่วยงานที่จัดเก็บและสามารถใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการได้นอกจากนี้ คำว่า “ประวัติอาชญากรรม” ได้มีการกำหนดนิยามว่า ข้อมูลของบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในคดีอาญา แต่ความในมาตรา ๔ควรมีความหมายที่กว้างกว่านั้นคือหมายรวมถึงข้อมูลการกระทำความผิดด้วย

๒. การขอข้อมูลประวัติอาชญากรรมของหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อใช้

ประกอบการพิจารณารับบุคคลเข้าทำงาน

(๑) หลักการขอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมคณะอนุกรรมการฯ ได้เคยพิจารณาแล้วในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ว่าให้เปิดเผยต่อบุคคลเจ้าของประวัติหรือต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพิจารณาคุณสมบัติ การอนุญาตหรือการขึ้นทะเบียน แต่เมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลธรรมดาที่เป็นเจ้าของข้อมูลก็ไม่ควรที่จะได้รับข้อมูล เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรม คือ ต้องการให้เจ้าของประวัติมีโอกาสในการทำงานแต่ในกรณีที่เจ้าของประวัติมาขอข้อมูลอาจเพราะสาเหตุจากการได้รับแรงกดดันจากนายจ้างหรือเอกชนได้ แต่อย่างไรก็ดีจำเป็นต้องคงสิทธินี้ไว้ เพราะเป็นสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลประวัติอาชญากรรมของตนเอง จึงควรให้เฉพาะเจ้าของประวัติมาขอด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้เอกชนมาขอ แต่จากการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. มีความเห็นว่าควรต้องให้สิทธิเอกชนในการขอข้อมูลด้วย จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป แต่การให้เอกชนขอได้อาจมีปัญหาอีกในกรณีที่ต้องไปตรวจสอบว่าเจ้าของให้ความยินยอมจริงหรือไม่ และไม่ควรให้ผู้ประกอบการหรือเอกชนเห็นข้อมูลประวัติการกระทำผิดเนื่องจากอาจเกิดปัญหาในการรับบุคคลเข้าทำงาน

(๒) ลักษณะงานบางประเภทควรกำหนดให้มีการขอข้อมูลประวัติอาชญากรรมได้ เนื่องจากบางงานสะท้อนความปลอดภัยของสังคม เช่น อาชีพการรับจ้างเลี้ยงเด็ก หรืออาชีพเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของคนจำนวนมาก ดังนั้น การรับคนเข้าทำงานต้องมีการคุ้มครองสังคมโดยภาพรวมด้วย ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดอาชีพให้ต้องมีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมของต่างประเทศ ได้แก่ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยครู ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชน ผู้ที่ดูแลกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ซึ่งต้องมีกฎหมาย

กำหนดไว้ว่าจะจะเป็นกฎหมายประวัติอาชญากรรม หรือกฎหมายเฉพาะสำหรับอาชีพนั้น ๆ ที่กำหนดให้สามารถตรวจสอบประวัติอาชญากรรมได้

(๓) การเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตามมาตรา ๙ (๒) ต้องเปิดเผยต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักความเป็นจริงในยุคปัจจุบันงานที่มีลักษณะเดียวกันจะมีทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนด้วย เช่น โรงพยาบาลจะมีทั้งโรงพยาบาลของรัฐและโรงพยาบาลของภาคเอกชน มหาวิทยาลัยมีทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยของภาคเอกชน ซึ่งสถานการณ์ดำเนินงานมีความใกล้เคียงกัน ดังนั้น ไม่ควรมีการแบ่งแยกว่าหน่วยงานของรัฐสามารถขอข้อมูลได้แต่หน่วยงานของภาคเอกชนไม่สามารถขอได้เนื่องจากจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม จึงควรปรับปรุงให้สะท้อนว่าหน่วยงานไม่ว่าจะของรัฐหรือเอกชน หากมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ รวมถึงการขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต ให้หน่วยงานนั้นสามารถขอตรวจสอบประวัติอาชญากรรมได้ และให้คงกรณีของการเปิดเผยต่อบุคคลเจ้าของประวัติ และในกรณีที่ไม่มีการกำหนดไว้ ควรมีการเปิดช่องให้สามารถดำเนินการขอข้อมูลหรือกำหนดไว้ในข้อกำหนดของกฎกระทรวงที่สามารถร้องขอให้มีการเปิดเผยข้อมูลได้

๓. การกำหนดฐานความผิดที่จะต้องเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอดโดยไม่มีข้อยกเว้น

(๑) กรณีมาตรา ๑๑ (๒) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา จากการรับฟังความคิดเห็นว่าไม่มีการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้เลย จึงรวมถึงกรณีการกระทำต่อคู่สมรสด้วย ซึ่งกรณีการข่มขืนระหว่างคู่สมรส อาจไม่ได้เป็นลักษณะของความเป็นอาชญากรที่ต้องเข้ากรณีให้มีการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมตลอด เพราะยังมีลักษณะของความเป็นครอบครัว ดังนั้น ควรให้มีการยกเว้นการข่มขืนกรณีนี้หรือไม่ กรณีดังกล่าวอาจใช้การกำหนดความหนักเบาของการกระทำตามความผิดตามแนวทางของต่างประเทศแทน ทั้งนี้ จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศไม่ได้มีการกำหนดเรื่องความสัมพันธ์ไว้หากมีการเข้าลักษณะของการข่มขืนกระทำชำเราถือว่าเป็นความผิดที่กำหนดไว้ และในส่วนของผู้สมรสตามประเด็นมาตรา ๒๗๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แม้กระทำต่อคู่สมรสก็ไม่ได้รับการยกเว้นโทษ ดังนั้น กรณีดังกล่าว ก็ไม่ควรได้รับการยกเว้นเกี่ยวกับการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมด้วย

(๒) กรณีมาตรา ๑๑ (๑๒) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษเฉพาะการผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออก จากการแสดงความคิดเห็นว่ากรณีประวัติอาชญากรรมที่ต้องเปิดเผยตลอดเห็นด้วยกับการกำหนดให้เปิดเผยเฉพาะกรณีผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้าและส่งออกยาเสพติด แต่กรณี “จำหน่าย” ควรมีการกำหนดความหนักเบาหรือไม่ เพราะหากเป็นการจำหน่ายปริมาณน้อยอาจเป็นกรณีเกิดจากความหลงผิดไม่ใช่การทำเป็นอาชีพ ซึ่งไม่ควรจัดอยู่ในระดับความร้ายแรงที่เท่ากันประกอบกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่อยู่ในเรือนจำมีเป็นจำนวนมากซึ่งมีการกระทำความผิดในหลายฐานความผิด เช่น เสพ ครอบครองและจำหน่าย หรือจำหน่ายอย่างเดียว และในบางกรณีจำหน่ายในปริมาณที่น้อย ดังนั้น ถ้าหากเป็นดังกรณีตามมาตรา ๑๑ (๑๒) ผู้ที่กระทำความผิดในฐานดังกล่าวจะ ไม่มีโอกาสกลับคืนสู่สังคม ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูลการปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. มีการกำหนดลักษณะของคดียาเสพติดที่ถือว่าเป็นรายสำคัญหรือกรณีที่เหมาะสมควรถูกลงโทษอย่างร้ายแรงไว้ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยแนวทางการประสานงานคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๓ โดยได้กำหนดนิยามของคำว่า “คดียาเสพติดรายสำคัญ” หมายถึง คดียาเสพติดที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้..... โดยในกรณีเป็นความผิดฐานการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งได้กำหนดน้ำหนักของของกลาง โดยมีปริมาณ หรือน้ำหนักอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังต่อไปนี้ เช่น เฮโรอีน น้ำหนักตั้งแต่ ๑ กิโลกรัมขึ้นไป เมทแอมเฟตามีน ตั้งแต่ ๑๐ ,๐๐๐ หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักตั้งแต่ ๑ กิโลกรัมขึ้นไป ไอซ์ น้ำหนักตั้งแต่ ๒๐๐ กรัมขึ้นไป เป็นต้น ซึ่งกรณีที่ว่าที่กำหนดไม่ถือว่าเป็นรายสำคัญ ดังนั้น การกำหนดความผิดตามมาตรา ๑๑ (๑๒) ควรกำหนดในลักษณะที่สอดคล้องกับสำนักงาน ป.ป.ส. และกำหนดเฉพาะกรณีที่สำคัญจริง ๆ และเพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังในคดียาเสพติดที่มีจำนวนมาก โดยกำหนดไว้ในข้อกำหนดกฎกระทรวง

(๓) การเปิดเผยประวัติอาชญากรรมซึ่งจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลตลอดโดยไม่ได้รับการยกเว้น กรณีผู้เป็นเจ้าของประวัติอาชญากรรมได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ (๑) - (๑๔) ซึ่งความผิดมีเป็นจำนวนมากและบทกำหนดโทษมีลักษณะที่ต่างกันค่อนข้างมาก เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงในราชอาณาจักรเป็นความผิดที่มีโทษสูงมาก แต่เมื่อพิจารณาความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่มีโทษค่อนข้างน้อย และเมื่อพิจารณาในทางปฏิบัติในหลายกรณีศาลมีอำนาจลงโทษเต็มตามอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด แต่ในความผิดบางฐานศาลลงโทษเพียงแค่การรอลงโทษ และในกรณีมาตรา ๑๑ (๑๔) ความผิดตามกฎหมายอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งมีการเปิดช่องให้สามารถระบุนฐานความผิดอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ ดังนั้น การกำหนดฐานความผิดในระดับพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามมาตรา ๑๑ ควรมีการระบุแค่ความผิดที่มีความรุนแรงและมีอัตราโทษที่ใกล้เคียงกัน ส่วนความผิดในลักษณะอื่นควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกันของฐานความผิด และเพื่อความยืดหยุ่นในการแก้ไขปรับปรุงบทกำหนดโทษ

(๔) การกำหนดลักษณะของความผิดตามมาตรา ๑๑ควรมีการพิจารณาและระบุแค่ความผิดที่มีความรุนแรง และในกรณีที่ไม่สามารถนำฐานความผิดดังกล่าวออกได้ต้องมีระดับของความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยระดับความร้ายแรงเป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการกำหนดดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับประกาศ กคพ. เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำ กล่าวคือ กำหนดฐานความผิดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ และกำหนดรายละเอียดไว้ในประกาศ กคพ. ลักษณะมาตรา ๑๑ จึงอาจนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ได้ โดยกำหนดฐานความผิดไว้ในมาตรา ๑๑ และระดับความรุนแรงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยอาจพิจารณาฐานความผิดควบคู่กับอัตราโทษที่ได้รับ

(๕) การเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมกรณีที่มีการกระทำผิดซ้ำ ถึงแม้จะเป็นความผิดเล็กน้อยแต่เป็นการกระทำผิดซ้ำ ควรนำมาประกอบการพิจารณาในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลด้วย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ของการกระทำผิดซ้ำไว้ในกฎกระทรวงที่มีการระบุความรุนแรงของฐานความผิด ทั้งนี้ ฐานความผิดที่กำหนดต้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

๔. การกำหนดบทกำหนดโทษ

(๑) การกำหนดอัตราโทษตามมาตรา ๑๔ คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอัตราโทษระหว่างโทษจำคุกกับโทษปรับมีสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก โดยเหตุผลที่กำหนดโทษในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) กรณีมีการนำข้อมูลประวัติอาชญากรรมไปใช้ หรือเปิดเผยโดยเป็นการโฆษณาต่อประชาชนทั่วไปควรมีการกำหนดโทษที่สูงขึ้นด้วย

(๓) ควรกำหนดให้มีแต่โทษปรับเท่านั้น เพราะมีลักษณะความผิดหมิ่นประมาทอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลให้บุคคลอื่นทราบไม่ถึงเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหากมีการกระทำโดยหมิ่นประมาทให้ถือไปตามกฎหมายหมิ่นประมาท

(๔) การกำหนดบทลงโทษควรครอบคลุมทั้งการลงโทษบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลข้อมูล ประวัติอาชญากรรมตามพระราชบัญญัตินี้ นำเอาข้อมูลไปเปิดเผย บุคคลที่ไม่มีหน้าที่และล่วงรู้ข้อมูลประวัติ อาชญากรรมและนำไปเปิดเผย รวมถึงบุคคลใดก็ตามที่นำประวัติอาชญากรรมตามมาตรา ๑๒ ที่พ้นจากการเป็น ประวัติอาชญากรรมไปแล้วไปเปิดเผยด้วย

(๕) กรณีที่บุคคลหรือสื่อมวลชนได้ล่วงรู้ข้อมูลของผู้กระทำความผิดก่อนที่ศาลมี คำพิพากษาถึงที่สุดหรือเป็นการล่วงรู้โดยอำนาจหน้าที่แล้วนำมาเผยแพร่ เช่น กรณีที่สื่อมวลชนไปนั่งฟัง คำพิพากษาและนำข้อมูลดังกล่าวออกเผยแพร่จะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร ควรมีการศึกษาข้อมูลแนวทางการดำเนินการในระดับสากลและระบุให้ชัดเจน

๕. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑) ควรมีการจัดทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) เพื่อประเมินและตรวจสอบผลกระทบจากการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประวัติ อาชญากรรม พ.ศ.

(๒) กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีภารกิจ ๒ ด้าน คือ ด้านที่ ๑ ภารกิจตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องของการเพิ่มโทษ บวกโทษ ที่จะมีการพิมพ์มือของผู้ถูกจับกุมและมีการส่งมาที่กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม ด้านที่ ๒ ภารกิจด้านการบริการประชาชน บริการ ข้อมูลในการสมัครงาน การศึกษาต่อต่างประเทศ และมีบริการเสริมในกรณีที่มีการพิมพ์มือแล้วไปกระทำ ความผิดและมีการทิ้งลายนิ้วมือแฝงไว้เมื่อมีการเก็บลายนิ้วมือแฝงไว้ในสถานที่เกิดเหตุก็สามารถมาตรวจสอบ กับกองทะเบียนประวัติอาชญากรรมได้ เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับจะกระทบกับการดำเนินงานของ กองทะเบียนประวัติอาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร หรือจะทำให้ภารกิจของสำนักงานตำรวจชาติโอนไปที่ สำนักงานศาลยุติธรรมทั้งหมดเลยหรือไม่ ในกรณีนี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า การดำเนินการเก็บข้อมูลของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นภารกิจตามกฎหมายยังคงดำเนินการเหมือนเดิม โดยร่างพระราชบัญญัติ ประวัติอาชญากรรม พ.ศ. จะส่งผลกระทบต่อภารกิจการให้บริการประชาชนในส่วนของตรวจสอบประวัติ อาชญากรรมที่ต่อไปสำนักงานศาลยุติธรรมจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับข้อมูลประวัติอาชญากรรม ในส่วนของ ข้อมูลที่เกี่ยวกับคดีหรือระหว่างดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจชาติยังสามารถเก็บใช้และแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้เหมือนเดิมแต่ไม่สามารถเปิดเผยต่อบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่มีใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้

มติที่ประชุม เห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ตามที่ ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการ ดังนี้

๑. รับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการฯ ต่อประเด็นที่ได้รับจากการ รับฟังความคิดเห็น อาทิ ความเหมาะสมของการกำหนดฐานความผิดที่จะต้องเปิดเผย โดยให้คำนึงถึงระดับ ความรุนแรง รวมถึงอัตราโทษ การไม่เปิดเผยข้อมูลคดีที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และบทกำหนดโทษกรณีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายนำประวัติอาชญากรรมไป เปิดเผยหรือไปใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงปรับปรุงการเปิดเผยประวัติอาชญากรรมให้ครอบคลุม หน่วยงานหรือบุคคลผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมตามที่กฎหมายกำหนด

๒. จัดทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) เพื่อประเมินและตรวจสอบผลกระทบจากการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

การจัดทำคำของบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม
ด้วยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ไม่มีแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมจึงขอหารือที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ โครงการตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ในเรื่องของการพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม ด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ หากมีการจัดทำฐานข้อมูลร่วมกันจะทำให้ทราบเป้าหมายข้อมูลโครงการต่าง ๆ และเห็นภาพรวมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดทำคำของบประมาณ โดยหากคณะอนุกรรมการฯ เห็นชอบด้วยกับแนวทางการดำเนินการดังกล่าว สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) จะเป็นผู้ประสานงานกลาง และในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งถัดไปจะมีวาระของการจัดทำงบประมาณบูรณาการด้านการพัฒนา กฎหมาย การติดตามการดำเนินงานเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ การสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีการเชื่อมโยงเรื่องการของบประมาณด้วย

ประเด็นอภิปราย

๑. ด้วยการจัดทำคำของบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ยังไม่สามารถหาเจ้าภาพเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ ดังนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะเลขานุการ กพยช. จึงได้เสนอให้มีเวทีที่สามารถเสนอหรือรวบรวมข้อมูลที่สนับสนุนเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการจะเสนอเรื่องนี้ได้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากสำนักงบประมาณว่าเห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานนี้อาจจะไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการชุดนี้ ดังนั้น ควรมีการหารือรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธาน กพยช. เพื่อกำหนดกลไกในการดำเนินการเรื่องการจัดทำคำของบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม

๒. การพิจารณาคำของบประมาณของสำนักงบประมาณจะมีกลไกการพิจารณาคำของบประมาณก่อนนำเข้าสู่คณะรัฐมนตรี โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคำขอนั้นโดยหลักแล้วพิจารณาจากการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน หรือโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณถัดไปนั้นสามารถตอบโจทย์ในส่วนของแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง โดยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการดังกล่าว และต้องชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่กำลังจะดำเนินการสามารถตอบโจทย์ผลสัมฤทธิ์ได้หรือไม่ งบประมาณดังกล่าวส่งผลต่อประชาชนอย่างไร ควรแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการเชื่อมโยงสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้จะมีการพิจารณาการประเมินผลการดำเนินงานของปีที่ผ่านมาประกอบด้วยเพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

มติที่ประชุม รับทราบข้อเสนอของผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมผ่านการวิเคราะห์และการจัดทำคำของบประมาณเพื่อบูรณาการงานด้านกระบวนการยุติธรรม โดยเห็นควรให้นำประเด็นดังกล่าวหารือรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการ กพยช. เพื่อกำหนดกลไกการบูรณาการการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมต่อไป

เลิกประชุม เวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสาวชีวรัตน์ สุ่มงคล)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางอุษา จันทพลอย บุญเปี่ยม)
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม